

Paeonia peregrina Mill.* (Familia *Paeoniaceae*)

Origine și răspândire în Europa: *Paeonia peregrina* este o specie balcanică originară din sud-estul Europei, distribuită din Italia (Basilicata, Calabria), Albania, Grecia, Macedonia, Serbia, Bulgaria, România (Podișul Dobrogei) până în Turcia (Anatolia) și Moldova (Chifu). et al., 2014).

Răspândire în România: Este o specie spontană întâlnită în mai multe regiuni ale țării, precum Măcin (Podișul Dobrogean de Nord) și Babadag (Tulcea), Constanța, Troianul (Teleorman), Comana (Giurgiu), Zau de Câmpie (Mureș), Plenița (Dolj) sau Stoicânești (Olt), Ilfov, Galați (Ciocârlan, 2009).

Habitat: *Paeonia peregrina* este o specie xerofită (iubitoare de uscăciune), comună în pădurile termoxerofile, întâlnită în zone pietroase, aride, stâncoase, la marginea pădurilor sau poienilor și, mai rar, în ierburi. De obicei se găsește mai ales la umbra pădurilor de foioase cu frunze late, pădurilor de pini sau pădurilor mixte (Fig. 1 A-B). Preferă substraturile calcaroase, la altitudini de la 50 la 1.500 m.

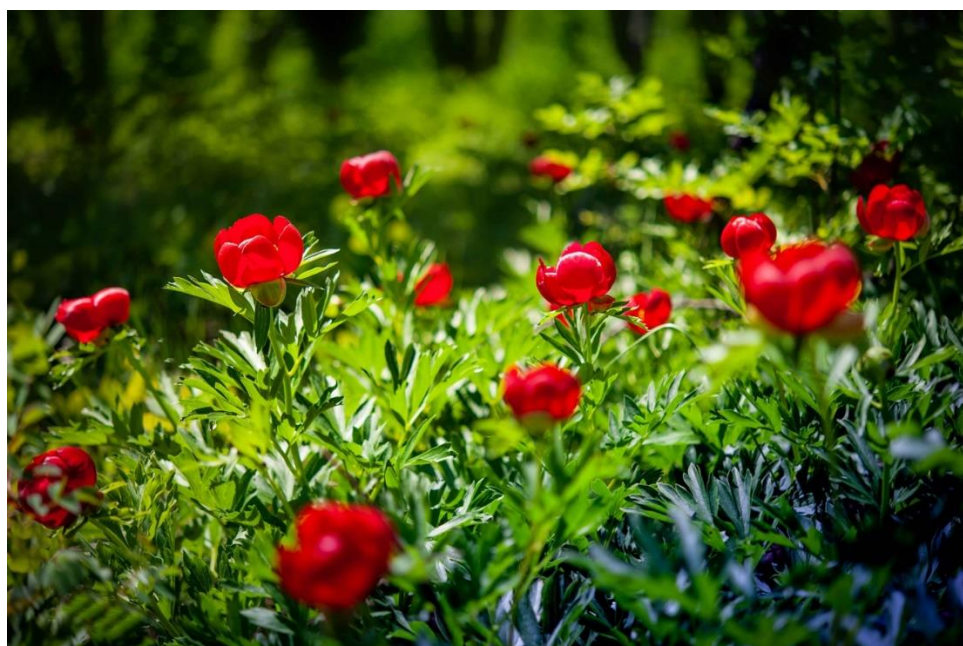
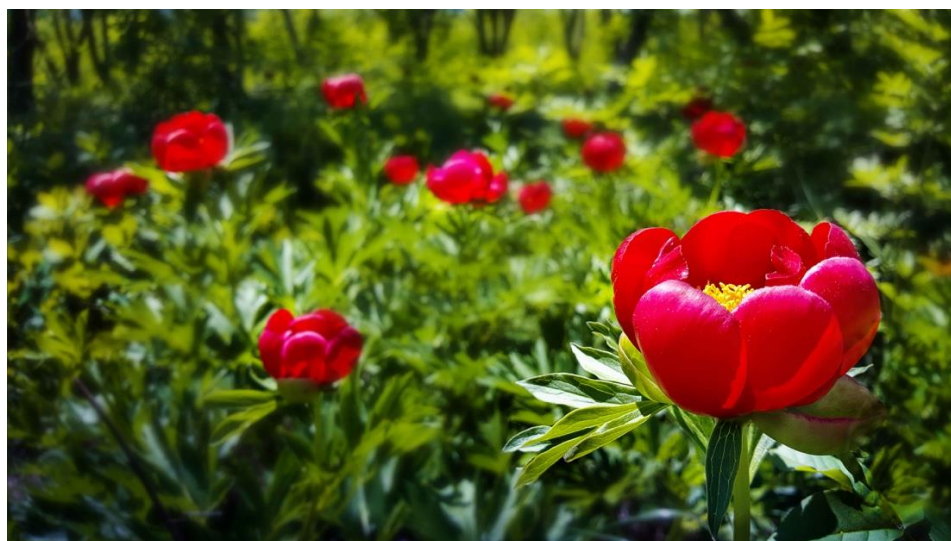

Fig. 1. Populații mari de *Paeonia peregrina* cresc în pădurile umbroase, de foioase. Pădurea Babadag, Dobrogea.

Descriere și morfologie: Este o geofită erbacee perenă, cu rădăcini fibroase, fasciculare, care se termină într-un tubercul. Tulpinile sunt erecte, glabre, cilindrice, neramificate și de obicei uniflore, atingând înălțimi de 60-80 cm

(Sârbu 2013). Frunzele au pețiol lung (4-10 cm), fiind adânc divizate/lobate (2-5 lobi), de culoare verde-închis, lanceolate (Fig. 2 A). Florile apar solitare în partea superioară a tulpinilor florale (Fig. 2 A-B) și au bractee verzi, asemănătoare frunzelor, în cea mai mare parte rotunjite la vârf. Inflorescențele sunt mari, de culoarea sângelui și puternic înmiresmate, cu un parfum care amintește de trandafiri. Sepalele sunt roșu-aprins sau roșu închis, în formă de cupă. Petalele, în număr de 7-10, sunt obovate, întregi sau incizate la vârf (Fig. 2 B-C). Staminele sunt numeroase, cu filamente galbene sau roșii. Carpelele sunt în cea mai mare parte 2 sau 3, tomentoase (păroase) (Fig. 2 C-D). Semințele sunt ovoidale, negre (Hurtekant 2022). Caracterul cel mai distinct al *Paeonia peregrina* este reprezentat de segmentele de frunze lobate în formă de dinți (Fig. 2 A), adesea cu peri de-a lungul venelor de pe suprafața superioară, și corolele roșu-închis și în formă de cupă care o deosebesc de *P. officinalis* (Ciocârlan 2009).

Fig. 2 A-B. *Paeonia peregrina* – planta întreagă în habitatul ei natural. Pădurea Babadag, Dobrogea.

Fig. 2 C. Detaliu: floare polenizată de albina meliferă europeană, *Apis mellifera*. Pădurea Babadag, Dobrogea.

Fig. 2 D. Detaliu: stamine și carpele. Pădurea Babadag, Dobrogea.

Florile parfumate și staminele foarte bogate în polen atrag numeroase specii de polenizatori precum albinele melifere europene, *Apis mellifera* (Fig. 2C, 3A), albinele solitare din genul *Lasioglossum* (Fig. 3A) și coleoptere precum *Cetonia aurata* (Fig. 3B), *Oxythyrea funesta* (Fig. 3C-D) și *Tropinota hirta* (Fig. 3E, F), pentru a numi doar câteva. Insectele folosesc destul de des florile ca locuri de dormit, înghesuindu-se la amurg în interiorul corolelor mari (Fig. 3G).

Numărul cromozomilor: $2n = 20$ (Hurtekant 2022)

Perioada de înflorire: În România înflorește din mai până în iunie.

Amenințări: *Paeonia peregrina* este o specie pe cale de dispariție (Oprea 2005). În prezent, specia este amenințată de defrișările necontrolate și de înlocuirea coastelor stâncoase, aride, a luminișurilor și tufișurilor cu teren arabil. Este sensibilă la efectele schimbărilor climatice, care pot conduce la extinderea deșertificării și, în cele din urmă, la distrugerea habitatului.

Fig. 3 A. *Paeonia peregrina* polenizată de albina meliferă europeană, *Apis mellifera* și albine *Lasiglossum*. Pădurea Babadag, Dobrogea.

Fig. 3 B-F. *Paeonia peregrina* polenizată de *Cetonia aurata*, *Oxythyrea funesta*, *Tropinota hirta*. Pădurea Babadag, Dobrogea.

Fig. 3 G. Insecte care folosesc florile ca locuri de dormit, petrecându-și noaptea înăuntrul corolelor mari, printre stamine și carpele. Pădurea Babadag, Dobrogea.

Protecție: *Paeonia peregrina* este protejată prin lege, menționată în Lista Roșie a Plantelor Superioare din România (Oltean & al. 1994). În Podișul Dobrogei de Nord (între Tuzla și Mangalia, Babadag, Niculițel, Baia) este o specie de interes pentru conservare în rezervații naturale și arii protejate precum Beidaud, Fântâna Mare, Valea Oilor, Vârful Secaru, Dealul Bujorului, pădurea Babadag, Uspenia și Valea Mahomencea din Munții Măcinului.

Măsuri de conservare: Conservarea habitatului caracteristic prin interzicerea modificării utilizării terenurilor prin transformarea în teren agricol și extracția mineralelor.

Importanța horticolă a speciilor românești: Cinci specii de bujori cresc spontan în România, din Banat până în Dobrogea și din Oltenia până în Transilvania și Moldova, având un mare potențial biologic și ornamental: *Paeonia peregrina*, *Paeonia tenuifolia*, *Paeonia daurica* (ant. *Paeonia triternata*), *Paeonia mascula* și *Paeonia officinalis* subsp. *banatica*. Ele cresc în rezervații naturale protejate de lege sau izolate în pădurile din Dobrogea. Pe lângă taxonii endemici, există și trei specii cultivate: *Paeonia officinalis*, *Paeonia lactiflora* și *Paeonia suffruticosa* subsp. *suffruticosa* (*Paeonia* × *suffruticosa*), cu peste 130 de soiuri identificate până în prezent, care vin într-o varietate semnificativă de forme și culori. Datorită frumuseții lor rafinate și adaptabilității ecologice ridicate, bujorii sunt foarte populari în România. Gama largă de varietăți de culori îi face să fie folosiți ca plante ornamentale în decorarea grădinilor particulare sau publice, grădinilor botanice și parcurilor, în toate regiunile țării. În același timp, bujorii sunt cultivați și în sere mari și ferme de bujori, pentru aranjamente florale și buchete. Pe lângă utilizarea ornamentală, bujorul este folosit în scopuri medicinale și cosmetice (rădăcină de *Paeonia lactiflora*).

Etimologia numelui binom *Paeonia peregrina*:

Epitetul specific, *peregrina*, provine din latinescul *peregrīnus* (străin), de la *peregrē* (a fi în străinătate) [*per-*(prin) + *-ager* (pământ), ad litteram, dincolo de hotarele pământului propriu; călător].

Numele generic, *Paeonia*, provine din greaca veche: *paiōnia*, legat de *paiōnios* (vindecare) și *paiōn* (medic), la fel ca *Paiānpaeon* (Dictionary.com).

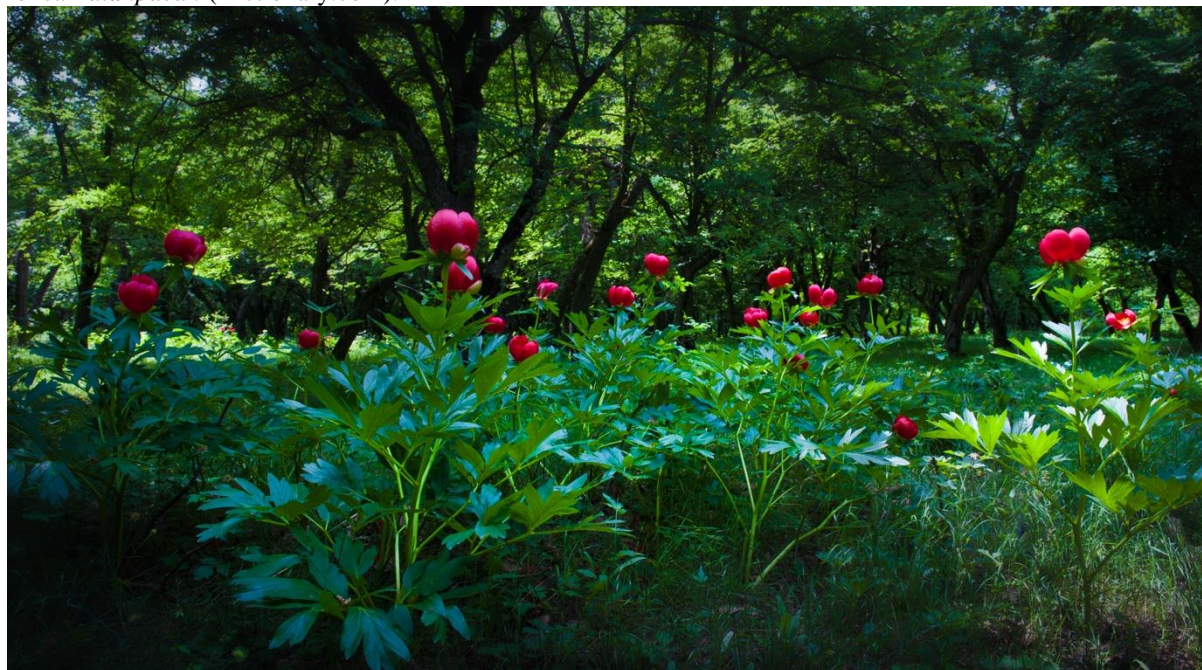

Fig. 4. *Paeonia peregrina* în habitatul ei natural. Pădurea Babadag, Dobrogea.

Fig. 4 A. Populații mari de *Paeonia peregrina*, la amurg. Pădurea Babadag, Dobrogea.

Toate imaginile: © Nora De Angelli

Mulțumiri

Doresc să exprim recunoștința noastră **prof. dr. Adrian Ruicănescu**, C.S.II, Institutul de Cercetări Biologice, Cluj-Napoca și **prof. dr. Bogdan Tomozei**, profesor la Muzeul de Științele Naturii „Ion Borcea”, Bacău, pentru identificarea insectelor.

Bibliografie

- Chifu T. (ed.), Irimia I. & Zamfirescu O. 2014. Diversitatea fitosociologică a vegetației României. Part III. Vegetația pădurilor și tufărișurilor. Iași: Institutul European, 551 pp.
- Ciocârlan V. 2009. Flora ilustrată a României.// Pteridophyta et Spermatophyta (ediția a 3-a), Edit. CERES, București, (1)Paeoniaceae:497-498.
- Connor P. 2005. ‘Paeon’ in Gods, Goddesses, and Mythology, Editura: Marshall Cavendish Corporation. ISBN 978-0-7614-7559-0.
- Hurtekant K. 2022. *Paeonia peregrina*. The Peony Society.
- <https://www.peonysociety.eu/species/herbaceous/paeonia/peregrina/>
- Oltean M., Negrean G., Popescu A., Roman N., Dihoru G., Sanda V., Mihăilescu S. 1994. Lista roșie a plantelor superioare din România. Editura: Studii, Sinteze, Documentații de ecologie. Institutul de Biologie București

- Oprea A. 2005. Paeoniaceae. În Lista critică a plantelor vasculare din România // Edit. Univ. Al.I.Cuza, Iași, pg.107-108.
- Pliny the Elder. Natural History, Book XXV, PG. 156-157. Harvard University Press, 1938.
- DOI: 10.4159/DLCL.pliny_elder-natural_history.1938,
- Sârbu I., Ștefan N., Oprea A. Paeonia L.10. In Plante vasculare din România. Determinator ilustrat de teren. // Edit. victorBvictor, București, 2013:448.
- <https://www.dictionary.com>